

plan: Verkennend natuurwaardenonderzoek voor:
Locatie Bauduinterrein - Maastricht

opdrachtgever: Focus projectontwikkeling & vastgoed

datum: 25 april 2013 CONCEPT

projectnummer: MA-209.201

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Locatie Bauduinterrein - Maastricht
verkennend natuurwaardenonderzoek

projectnummer: MA-209.201

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

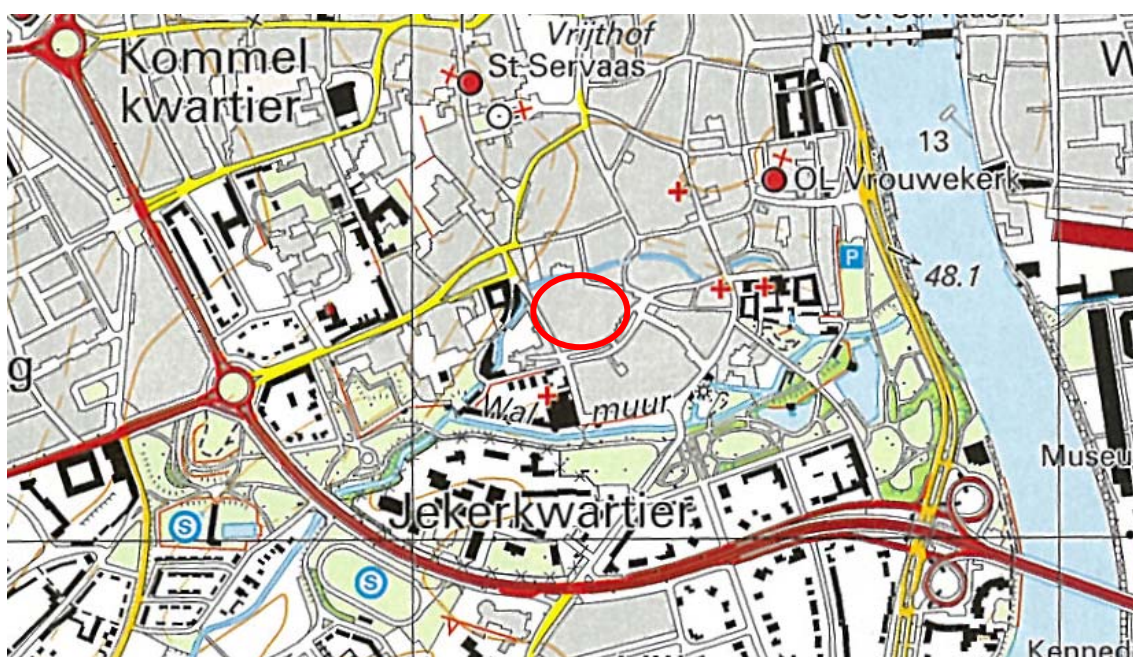
gulpen, 25 april 2013

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
1 Methode	5
2 Terreinbeschrijving	6
3 Natuurwaarden	8
3.1 Flora	8
3.2 Fauna	9
3.3 Conclusies op basis van het veld- en literatuuronderzoek	12
4 Globale effectbeoordeling	13
4.1 Zoogdieren - vleermuizen	14
4.2 Zoogdieren - Steenmarter en Eekhoorn	15
4.3 Vogels	15
4.4 Zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet	16
4.5 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet	16
Literatuurlijst	18
Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten	19

Inleiding

Focus projectontwikkeling & vastgoed is voornemens het terrein van de voormalige vermicellifabriek Bauduin en het terrein van het aangrenzende voormalige armenhuis het in te richten. Het onderzoeksgebied wordt daartoe in zijn geheel heringericht. In verband met de hiervoor noodzakelijke wijziging van het bestemmingsplan dient te worden nagegaan wat de gevolgen zijn voor het aspect ecologie. Focus Projectontwikkeling & vastgoed heeft bureau VERBEEK opdracht verleend om een verkennd natuurwaardenonderzoek uit te voeren in het gebied. Het voorliggende rapport bevat de resultaten van dit onderzoek. Daarbij wordt tevens op globale wijze aangegeven wat de effecten van de voorgenoemde ingreep zijn op de gunstige staat van instandhouding van de populatie van de aangetroffen en mogelijk aan te treffen planten- en diersoorten. Figuur 1 geeft de ligging van het onderzoeksgebied weer.

Figuur 1: Ligging onderzoeksgebied.

Bureau VERBEEK

ir. M.A. Blaas
landschapsarchitect bnt

drs. G.M.T. Peeters
ecoloog

Gulpen, 25 april 2013

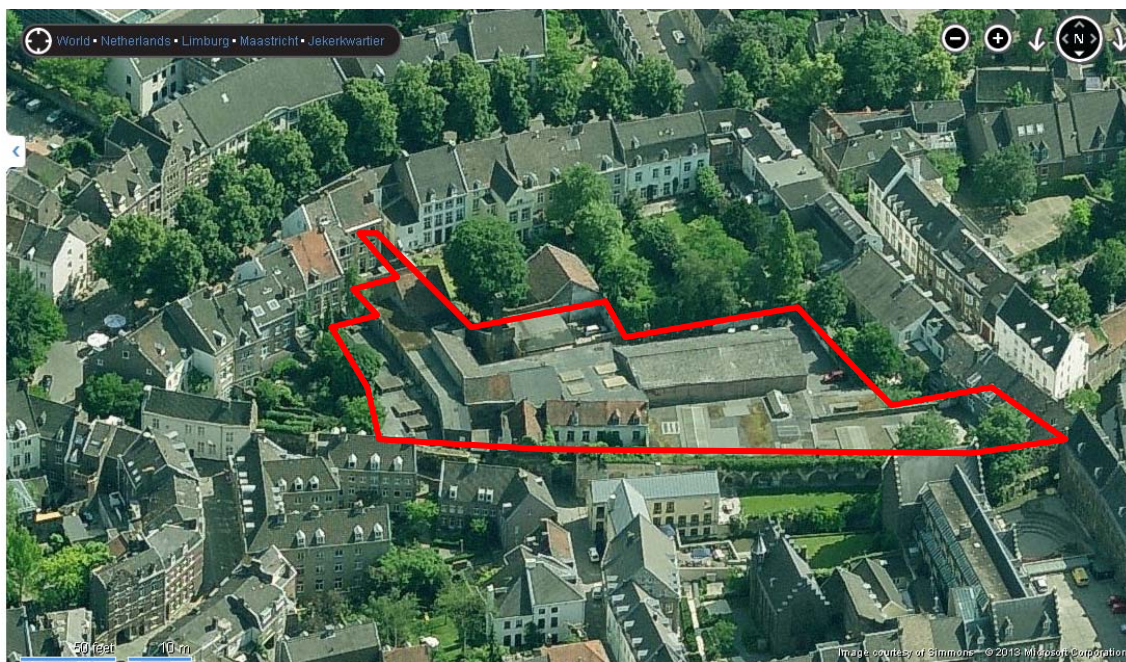
1 Methode

Op 18 april 2013 is een veldbezoek gebracht aan het onderzoeksgebied en de directe omgeving. Alle tijdens dit veldbezoek in het onderzoeksgebied aangetroffen wilde planten en diersoorten zijn genoteerd. Er is bijzondere aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van wettelijk strenger beschermde soorten (Flora- en faunawet categorie 2 en 3) en de geschiktheid van het terrein voor deze soorten.

Aan de hand van verspreidingsatlassen en van via internet toegankelijke verspreidingsgegevens van flora en fauna is nagegaan welke strenger beschermde planten- en diersoorten voorkomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Daarnaast is een zogenaamde *beknopte gegevensaanvraag* bij het Natuurloket gedaan voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in de literatuurlijst. De aldus verkregen informatie is merendeels slechts beschikbaar op kilometerhok niveau of op uurhok niveau, terwijl een deel van deze verspreidingsgegevens daarnaast niet meer erg actueel is. Op basis van in het onderzoeksgebied aanwezige terreinkenmerken en de ecologie van de soorten is een inschatting gemaakt van de mogelijkheid dat strenger beschermde planten en diersoorten momenteel duurzaam in het onderzoeksgebied voorkomen.

2 Terreinbeschrijving

Het onderzoeksgebied wordt gevormd door het terrein van de voormalige *Vermicellifabriek Bauduin*, gelegen in het centrum van Maastricht (Jekerkwartier). Een luchtfoto met de ligging van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 2. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt circa 0,6 ha.

Figuur 2: Locatie van het onderzoeksgebied (bron: Bing Maps).

De RD-coördinaten van het zwaartepunt van het onderzoeksgebied zijn $X = 176.250$ en $Y = 317.370$. Het onderzoeksgebied is gelegen in het zuidwestelijk deel van kilometerhok 176-317.

Het onderzoeksgebied ligt in het centrum van Maastricht, binnen het bouwblok omsloten door de straten Grote Looierstraat, Looiersgracht en Klein Grachtje alsmede het riviertje de Jeker. De noordelijke begrenzing van het onderzoeksgebied wordt gevormd door een oude stadsmuur (zie figuur 3). De noord- en wellicht ook bovenkant van deze muur zijn van belang als groeiplaats van muurvegetaties met onder andere veel Stengelomvattend havikskruid. De aangrenzende gebouwen in het plangebied zijn tegen deze oude stadsmuur aangebouwd zijn. Aan de overige zijden wordt het onderzoeksgebied begrensd door huizen en bijbehorende tuinen.

Het onderzoeksgebied is geheel bebouwd en verhard (zie figuur 4, 5 en 6). De voormalige, deels monumentale bedrijfsgebouwen zijn merendeels in gebruik als autostalling (zie figuur 7) of zijn in gebruik als atelier of opslagruimte (zie figuur 6). De woning aan de Looiersgracht nr. 10 maakt eveneens deel uit van het plangebied en is nog bewoond. Ook de aan een klein binnenplaatsje achter de voormalige stadsmuur aan het Klein Grachtje gelegen gebouwen van het voormalig armenhuis behoren tot het onderzoeksgebied. Deze gebouwen zijn momenteel niet meer in gebruik en in vervallen staat (zie figuur 8).

Figuur 3: De oude stadsmuur aan het Klein Grachtje vormt de noordelijke begrenzing van het onderzoeksgebied.

Figuur 4: Het binnenterrein van het gebouwencomplex is in gebruik als autostalling.

Figuur 5: Impressie van enkele van de oudere, voormalige bedrijfsgebouwen.

Figuur 6: Impressie van een van de gebouwen waarin ateliers zijn gevestigd.

Figuur 7: Impressie van één van de voormalige fabrieksgebouwen die als autostalling in gebruik is.

Figuur 8: Deel van het binnenplaatsje van het voormalig armenhuis aan het Klein Grachtje.

3 Natuurwaarden

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden in het onderzoeksgebied zijn waarnemingen van 9 soortgroepen beschikbaar. Deze soortgroepen zijn vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelde dieren. In de teksten wordt conform de Flora- en faunawet onderscheid gemaakt tussen niet beschermde soorten, algemene soorten (categorie 1), beschermde soorten (categorie 2) en streng beschermde soorten (categorie 3). Overzichten van de tijdens het veldbezoek aangetroffen soorten van deze soortgroepen zijn als bijlage 1 in dit rapport opgenomen.

3.1 Flora

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied 26 soorten hogere planten aangetroffen. Een overzicht van de waargenomen plantensoorten is in bijlage 1 bij deze rapportage opgenomen. Tuinplanten en aangeplante soorten zijn niet geregistreerd. Bij twijfel is de soort wel genoteerd. Het merendeel van de aangetroffen soorten komen in Nederland en Limburg algemeen tot zeer algemeen voor en zijn niet in hun voorkomen bedreigd. Twee soorten genieten wettelijke bescherming krachtens de Flora- en faunawet, te weten Stengelvattend havikskruid en Gele helmbloem (beide categorie 2: beschermde soorten). Stengelomvattend havikskruid is in Nederland een uiterst zeldzame soort en staat als 'gevoelig' op de Rode lijst vermeld; Gele helmbloem staat voor Nederland en Limburg als 'zeldzaam' te boek.

Bij de provinciale vegetatiekartering in 2010 is het plangebied niet onderzocht. Elders in het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar negen wettelijk beschermde plantensoorten aangetroffen, waaronder acht strenger beschermde soorten: Blaasvaren, Gele helmbloem, Klein glaskruid, Muurbloem, Steenbreekvaren, Stengelomvattend havikskruid, Stijf hardgras en Wilde marjolein (alle categorie 2: beschermde soorten). Naast deze soorten zijn ook meerdere waarnemingen van de Tongvaren beschikbaar (eveneens categorie 2. Bron: www.waarneming.nl). Het Natuurloket noemt voor het betreffende kilometerhok naast enkele algemene soorten de aanwezigheid van maar liefst elf strenger beschermde plantensoorten, maar het is niet bekend welke soorten dit betreft.

Stengelomvattend havikskruid is tijdens het veldbezoek op verspreide locaties in het plangebied in klein aantal aangetroffen. Deze groeiplaatsen betreffen een muur van een vervallen gebouw langs de zuidzijde van het binnenterrein waar enkele exemplaren zijn geteld, het westelijk deel van het binnenterrein waar eveneens enkele exemplaren groeien tussen de stoeptegels en tegen de aangrenzende buitenmuur, en het voormalige armenhuis waar enkele tientallen planten zijn aangetroffen op verschillende muurdelen rond het binnenplaatsje. Van de Gele helmbloem is één exemplaar gevonden tegen een muur op het binnenplaatsje van het voormalig armenhuis. Beide soorten zijn daarnaast in aanmerkelijk grotere aantallen aangetroffen aan de buiten- en bovenzijde van de voormalige stadsmuur langs de Jeker en het Klein Grachtje die de noordelijke buitenmuur vormt van het plangebied. Hier is ook de Steenbreekvaren in klein aantal aangetroffen. Goed ontwikkelde muurbegroeiingen komen in het onderzoeksgebied slechts voor op voormalige stadsmuur, mogelijk ook op de hier bovenuitstekende muur van het voormalig armenhuis. Omdat door de beperkte toegankelijkheid slechts een beperkt deel van deze muur kon worden onderzocht, kan de aanwezigheid van de beschermde muurplanten Blaasvaren, Klein glaskruid, Muurbloem, Stijf hardgras, Steenbreekvaren, Tongvaren en eventueel Wilde marjolein niet

worden uitgesloten. Elders in het plangebied zijn deze soorten zeker niet aanwezig. Andere strenger beschermde plantensoorten zijn door het ontbreken van geschikte standplaatsen niet in het plangebied te verwachten.

3.2 Fauna

3.2.1 Zoogdieren

Vleermuizen

Volgens gegevens in 'Zoogdieren van Limburg' (Huizenga *et al.*, 2010) zijn in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994-2007 maar liefst 13 vleermuissoorten (alle categorie 3: streng beschermde soorten) waargenomen: Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Franjestaart, Ingekorven vleermuis, Meervleermuis, Bechsteins vleermuis, Vale vleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Grijszandvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 vier of vijf vleermuissoorten, maar het is niet bekend welke vleermuissoorten dit betreft. In elk geval van de Gewone dwergvleermuis zijn waarnemingen beschikbaar uit het betreffende kilometerhok (bron: www.waarneming.nl).

Informatie over de aanwezigheid en het terreingebruik van vleermuizen in het onderzoeksgebied is niet beschikbaar. Het merendeel van de gebouwen in het plangebied lijkt door het frequente gebruik en vrijwel constante verlichting in de avonduren, alsmede door het ontbreken van geschikte spouwmuur of zolderruimtes ongeschikt voor vleermuizen. De aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen kan echter niet voor alle gebouwen worden uitgesloten, bijvoorbeeld de woning aan de Looiersgracht of het voormalig armenhuis, zodat moet worden gerekend met de mogelijke aanwezigheid van zomer- en/of winterverblijfplaatsen van één of enkele algemene gebouwenbewonende vleermuissoorten, zoals Gewone dwergvleermuis of Laatvlieger. Bomen met geschikte boomholten zijn in het onderzoeksgebied niet aanwezig, zodat de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten uitgesloten is.

Overige zoogdieren

In 'Zoogdieren van Limburg' worden voor het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994-2007 naast meerdere algemene soorten zes strenger beschermde zoogdiersoorten genoemd, te weten Eekhoorn, Hamster, Bever, Steenmarter, Das en Wild zwijn. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 de aanwezigheid van drie of vier strenger beschermde zoogdiersoorten. Het is onzeker om welke soorten het gaat. In elk geval zijn van de Eekhoorn diverse waarnemingen bekend uit het nabijgelegen stadspark en van de Steenmarter uit omliggende wijken, terwijl van de Bever meerdere malen is waargenomen in de nabijgelegen Maas (bron: www.waarneming.nl).

De omgeving van het onderzoeksgebied lijkt geschikt als leefgebied voor de Steenmarter, en de soort zou in het onderzoeksgebied aangetroffen kunnen worden. Het merendeel van de gebouwen in het plangebied lijkt door het frequente gebruik en vrijwel constante verlichting in de avonduren niet erg aantrekkelijk voor de Steenmarter. Het vervallen voormalige armenhuis wordt echter niet gebruikt en lijkt voor de Steenmarter goed toegankelijk, zodat in elk geval hier met de mogelijke aanwezigheid van schuil- of verblijfplaatsen van deze soort moet worden gerekend. De Eekhoorn valt door het ontbreken van bomen of andere opgaande begroeiing niet in het onderzoeksgebied te verwachten; Hamster, Bever, Das en Wild zwijn gezien de ligging in

het centrum van Maastricht evenmin. Een duurzame aanwezigheid van andere strenger beschermde soorten in het onderzoeksgebied kan op grond van het ontbreken van geschikt leefgebied eveneens uitgesloten worden.

3.2.2 Vogels

Tijdens het veldbezoek is in het onderzoeksgebied één vogelsoort waargenomen, namelijk de Koolmees (categorie 3: streng beschermde soort). De Koolmees is een in Nederland en Limburg algemeen voorkomende broedvogelsoort waarvoor in of rond het plangebied geschikte broedlocaties voorhanden zijn zodat het aannemelijk is dat ze hier tot broeden komen. Soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Tijdens het provinciaal broedvogelonderzoek in 2009, waarbij alleen minder algemene en zeldzame soorten worden onderzocht, is het plangebied niet onderzocht. In het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar 17 soorten broedvogels aangetroffen, waaronder twee soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen, te weten Gierzwaluw en Huismus. Volgens de gegevens in de 'Avifauna van Limburg' (Hustings *et al.*, 2006) zijn in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1992-2004 nog vier andere broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen aangetroffen: Buizerd, Steenuil, Ransuil en Grote gele kwikstaart. Verder wordt de Slechtvalk de laatste jaren geregeld boven Maastricht waargenomen, ook in de broedtijd (2013: bron: www.waarneming.nl); dit betreft ongetwijfeld broedvogels uit de nabijgelegen ENCI-groeve.

Door het ontbreken van opgaande begroeiing en dergelijke is het onderzoeksgebied voor de meeste vogelsoorten geen geschikt broedgebied. De aangrenzend gelegen tuinen vormen een leefgebied voor een aantal algemene stad- en tuinvogels en deze zouden incidenteel hun nest op of in gebouwen in het onderzoeksgebied kunnen maken. Ten aanzien van soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen zijn in het onderzoeksgebied slechts enkele gebouwenbewonende soorten als broedvogel te verwachten. Te rekenen valt met de mogelijke aanwezigheid van Huismus, Gierzwaluw en, gezien de nabijheid van de Jeker, Grote gele kwikstaart. Ook Steenuil broedt regelmatig in gebouwen, maar gezien de ligging in het centrum van Maastricht is deze soort niet in het plangebied te verwachten. Buizerd, Slechtvalk, Ransuil of eventueel andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn gezien het ontbreken van geschikt leefgebied evenmin als broedvogel in het onderzoeksgebied te verwachten.

3.2.3 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

Volgens de landelijke verspreidingsgegevens van RAVON (Van Delft *et al.*, 2012) zijn in de periode 2002-2011 naast enkele algemenere soorten vier strenger beschermde amfibieënsoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk Alpenwatersalamander (categorie 2: beschermde soort), Vroedmeesterpad, Geelbuikvuurpad en Rugstreeppad (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Bij het Natuurloket zijn voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 waarnemingen van zes amfibieënsoorten bekend, waaronder één strenger beschermde soort. Dit betreft ongetwijfeld de Vroedmeesterpad, waarvan in Maastricht diverse uitgezette populaties voorkomen, onder andere in de tuin van het nabijgelegen Natuurhistorisch Museum (van Buggenum *et al.*, 2009). Door het ontbreken van open water of andere vochtige biotopen vormt het onderzoeksgebied geen aantrekkelijk leefgebied voor amfibieën. Een duurzame aanwezigheid van strenger beschermde amfibieënsoorten is derhalve uitgesloten.

Reptielen

De verspreidingsgegevens van RAVON geven voor het betreffende uurhok drie reptielensoorten: Levendbarende hagedis (categorie 2: beschermde soort), Hazelworm, en Muurhagedis (beide categorie 3: streng beschermde soorten). Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen één strenger beschermde reptielensoort. Het is niet bekend welke soort dit betreft. Het onderzoeksgebied lijkt een geschikt leefgebied voor de Muurhagedis, maar het voorkomen van deze soort in Maastricht is momenteel beperkt tot het vrijwel aaneengesloten gebied Hoge Fronten, Lage Fronten, Spoorlijn Boschpoort en Industrierrein Bosscherveld (van Buggenum *et al.*, 2009). Door het ontbreken van geschikt leefgebied is een duurzame aanwezigheid van andere reptielen in het onderzoeksgebied eveneens uitgesloten.

Vissen

De verspreidingsgegevens van RAVON noemen voor het betreffende uurhok vier wettelijk beschermde vissoorten, namelijk Bittervoorn (categorie 3: streng beschermde soort), Kleine modderkruiper, Meerval en Rivierdonderpad (alle categorie 2: beschermde soorten). Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen geen wettelijk beschermde vissoorten. Door het ontbreken van open water komen in het onderzoeksgebied geen vissen voor.

3.2.4 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelde dieren

Dagvlinders

Volgens het 'Waarnemingenverslag 2007 dagvlinders, libellen en sprinkhanen' (EIS-Nederland *et al.*, s.a.) zijn in de periode 1999-2006 vijf wettelijk beschermde dagvlindersoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk de Keizersmantel, Dwergblauwtje, Bruin dikkopje, Rouwmantel en Klaverblauwtje (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen één wettelijk beschermde dagvlindersoort, en beschouwt het hok met 16 soorten goed onderzocht op dagvlinders. Door het ontbreken van geschikt leefgebied is een duurzame aanwezigheid van deze of andere strenger beschermde dagvlindersoorten in het onderzoeksgebied echter uitgesloten.

Libellen

In de periode 1999-2006 zijn er volgens voornoemd Waarnemingenverslag géén wettelijk beschermde libellensoorten aangetroffen in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Het Natuurloket noemt voor het betreffende kilometerhok evenmin beschermde libellensoorten. Een duurzame aanwezigheid van wettelijk beschermde libellensoorten kan op grond van hun ecologie en verspreiding uitgesloten worden.

Overige soortgroepen

Ten aanzien van de 'overige soortgroepen' (kevers, kreeftachtigen, tweekleppigen) zijn bij het Natuurloket geen waarnemingen van strenger beschermde soorten (categorie 2 of 3) bekend voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. De aanwezigheid in het onderzoeksgebied van strenger beschermde vertegenwoordigers van deze 'overige soortgroepen' kan op grond van hun verspreiding en ecologie (Janssen & Schaminée, 2008) worden uitgesloten.

3.3 Conclusies op basis van het veld- en literatuuronderzoek

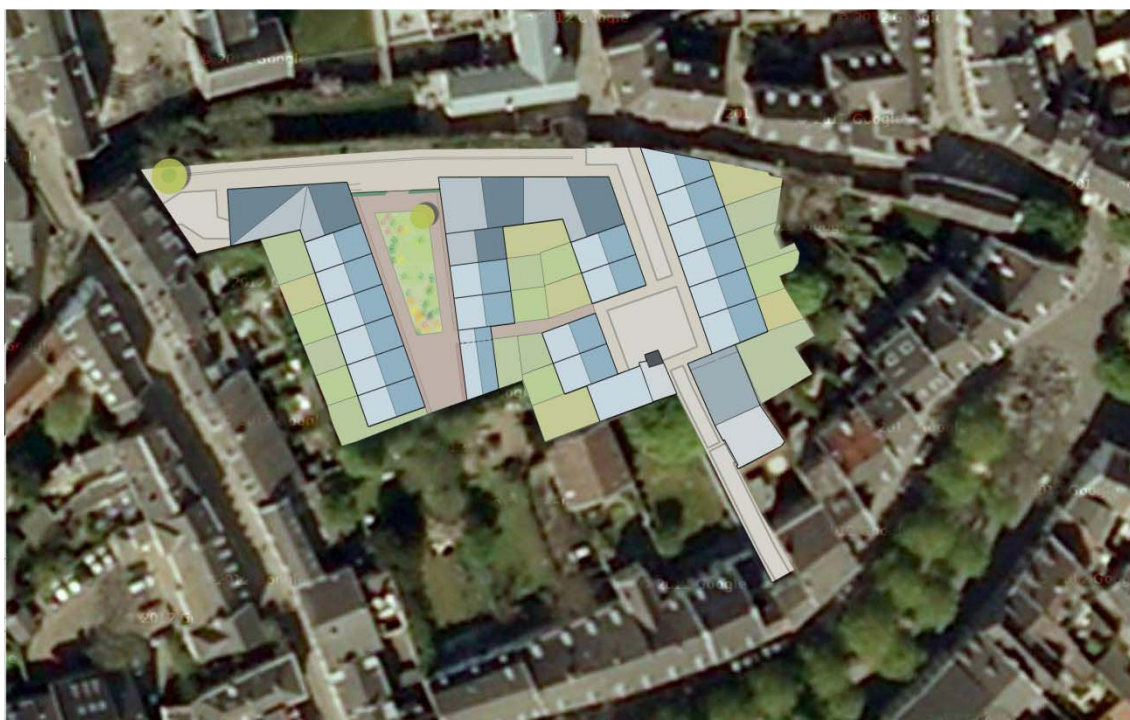
Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek en de gegevens uit de geraadpleegde literatuur kunnen de volgende conclusies worden getrokken aangaande het voorkomen van beschermde flora en fauna in het onderzoeksgebied:

1. Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied enkele bijzondere muurplanten aangetroffen, namelijk Stengelomvattend havikskruid en Gele helmbloem. Deze soorten komen op verspreide locaties in het onderzoeksgebied in klein aantal voor, en daarnaast in aanmerkelijk groter aantal op de voormalige stadsmuur langs de noordrand van het plangebied. Op deze voormalige stadsmuur en de hier bovenuitstekende muur van het voormalig armenhuis komen *mogelijk* ook andere bijzondere muurplanten voor. Andere bijzondere natuurwaarden zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en gezien de inrichting ook niet in het plangebied te verwachten.
2. In het onderzoeksgebied komen strenger beschermde planten voor, namelijk Stengelomvattend havikskruid en Gele helmbloem. Daarnaast valt te rekenen met de *mogelijke* aanwezigheid van één of enkele andere wettelijk beschermde muurplanten (op de voormalige stadsmuur en de hier bovenuitstekende muur van het voormalig armenhuis), één of enkele algemene vleermuissoorten, Steenmarter en één of enkele broedvogelsoorten waaronder mogelijk soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen (Huismus, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart).
3. Wettelijk strenger beschermde (categorie 2 en 3) soorten amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en 'overige ongewervelden' komen in het onderzoeksgebied niet voor.

Voor niet beschermde soorten en algemene soorten (categorie 1) is slechts de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet van toepassing (zie hoofdstuk 4). De effecten van de voorgenomen ingreep op (streng) beschermde soorten, voor zover van belang voor het onderzoeksgebied, worden in hoofdstuk 4 globaal beoordeeld.

4 Globale effectbeoordeling

Op basis van de conclusies uit hoofdstuk 3 kan worden gesteld, dat bij de voorgenomen bouw van woningen in het onderzoeksgebied rekening gehouden dient te worden met de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora, vleermuizen, Steenmarter en broedvogels. Voor deze soorten wordt in dit hoofdstuk op globale wijze beschreven of de voorgenomen ingreep leidt tot overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet. Het betreft daarbij met name artikel 8 (vernietigen groeiplaats), artikel 9 (doden), artikel 10 (opzettelijk verstoren) en artikel 11 (vernietigen, beschadigen, ongeschikt maken). Voor de overige planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet die aan het einde van dit hoofdstuk wordt toegelicht.

Figuur 9: Voorlopig ontwerp - dakaanzicht (Buro 5, 2013).

De huidige bebouwing in het onderzoeksgebied wordt nagenoeg geheel gesloopt. Alleen de stadsmuur blijft behouden als noordrand van het onderzoeksgebied, het gebouwtje met de grote schoorsteen en de bebouwing die als poort naar het terrein fungeert. In het onderzoeksgebied worden diverse woningen gebouwd, grotendeels bovenop een te bouwen parkeergarage. De buitenruimte krijgt een representatieve inrichting als (semi-)openbare ruimte, wandelgebied en tuin. Het onderzoeksgebied wordt zodoende in zijn geheel opnieuw ingericht.

4.1 Flora

In het onderzoeksgebied komen met zekerheid twee beschermde plantensoorten voor, te weten Stengelomvattend havikskruid en Gele helmblom, en mogelijk nog enkele andere beschermde

soorten muurplanten (alle categorie 2: beschermde soort). Deze laatste komen mogelijk voor op de stadsmuur en de erbovenuit stekende gevel van het voormalige armenhuis.

Stengelomvattend havikskruid is tijdens het veldbezoek op verspreide locaties in het onderzoeksgebied in klein aantal aangetroffen. Het betreft zowel locaties op het voormalige Bauduinterrein als op de muren van het voormalige armenhuis. Op deze laatste locatie is ook een exemplaar van de Gele helmblom aangetroffen. Beide soorten komen daarnaast in groot aantal voor op en aan de buitenkant van de aangrenzende stadsmuur.

Niet alle muren van de bebouwing in het onderzoeksgebied waren toegankelijk, waardoor nog geen volledig overzicht bestaat van de aanwezige muurvegetatie. Nader onderzoek is wenselijk om een compleet beeld te krijgen van de aanwezige en bij wet beschermde groeiplaatsen van Stengelomvattend havikskruid, Gele helmblom en mogelijk nog een of enkele andere beschermde muurplanten.

Nadat uit nader onderzoek duidelijk is geworden wat de totale populatie beschermde muurplanten is, dient bepaald te worden of groeiplaatsen behouden kunnen blijven of vernietigd worden. Is dit laatste het geval (overtreding artikel 8), dan dienen de planten verplant te worden door deze inclusief een deel van de groeiplaats, de muur, te verhuizen naar een vergelijkbare locatie binnen het onderzoeksgebied. Indien daarbij gewerkt wordt conform een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, dan is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet niet nodig. Kunnen de muurplanten niet binnen het onderzoeksgebied worden herplant, dan dienen ze naar een vergelijkbare locatie elders te worden verhuisd. In dat geval is wel een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. In beide gevallen dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld ten behoeve van het verplanten.

De ingreep in het onderzoeksgebied hoeft zodoende geen belemmering te vormen voor de duurzame instandhouding van de aanwezige populatie beschermde muurplanten. De aanwezigheid van beschermde soorten muurplanten vormt geen belemmering te voor de wijziging van het bestemmingsplan.

4.2 Zoogdieren - vleermuizen

Het onderzoeksgebied vormt mogelijk onderdeel van het leefgebied voor meerdere soorten vleermuizen (alle categorie 3: streng beschermd). Van deze soorten zijn de vaste verblijfplaats en het essentiële leefgebied (foerageergebied en de routes daar naartoe) beschermd via de Flora- en faunawet.

Uit het veldbezoek is naar voren gekomen dat enkele van de aanwezige gebouwen (bijvoorbeeld het voormalige armenhuis) mogelijk als vaste verblijfplaats kunnen dienen voor één of meerdere gebouw bewonende soorten vleermuizen, zoals Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Bij de sloop van de gebouwen kan zodoende sprake zijn van het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van een of meerdere vleermuizen (overtreding artikel 11). Om te kunnen constateren of vaste verblijfplaatsen al dan niet aanwezig zijn, dient een vleermuisonderzoek te worden uitgevoerd conform het landelijk geldende vleermuisprotocol 2013.

Indien uit nader onderzoek blijkt, dat vaste verblijfplaatsen van een of meerdere vleermuissoorten aanwezig zijn, dan dient de afweging gemaakt te worden of deze verblijfplaatsen al dan niet behouden kunnen worden. Is dit laatste niet het geval, dan is het realiseren van vervangende verblijfplaatsen noodzakelijk en dient een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Indien het echter winterverblijven betreft, bijvoorbeeld van een soort als de Laatvlieger, dan staat instandhouding van de bestaande verblijfplaats voorop, ook in het geval

van een ontheffingaanvraag. Mitigatie van verblijfplaatsen zal alleen in combinatie met een dwingende reden van groot openbaar belang worden toegestaan.

De buitenruimte in het onderzoeksgebied is voor een groot deel verlicht en beplantingen ontbreken nagenoeg geheel. Er is zodoende geen sprake van foerageergebied voor vleermuizen. Van een mogelijke overtreding van verbodsartikelen van de Flora- en faunawet aanwezig door vernietiging van essentieel leefgebied is dus geen sprake.

Concluderend kan gesteld worden dat alleen gerekend dient te worden met de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen. De wijziging van het bestemmingsplan ten behoeve van de nieuwbouw kan invloed hebben op de duurzame instandhouding van een aanwezige populatie vleermuizen. Daarom is het noodzakelijk om uitsluitel te hebben over de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van deze soortgroep en is nader onderzoek noodzakelijk.

4.3 Zoogdieren - Steenmarter

De Steenmarter (categorie 2: beschermd) maken mogelijk gebruik van het onderzoeksgebied. Vanwege de vrijwel constante verlichting van grote delen van het terrein in de avonduren heeft het onderzoeksgebied slechts een beperkte functie als foerageergebied en maakt grote delen van het terrein onaantrekkelijk voor het creëren van vaste verblijfplaatsen. Vaste verblijfplaatsen zijn mogelijk wel aanwezig in het vervallen voormalige armenhuis.

Indien bij de uitvoering van werkzaamheden in het onderzoeksgebied gewerkt wordt op basis van een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode, dan wordt overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet voorkomen. Het betreft daarbij de verbodsartikelen ten aanzien van het doden van dieren (artikel 9), het verstoren van dieren (artikel 10) en het beschadigen, wegnemen of ongeschikt maken van vaste verblijfplaatsen van dieren (artikel 11). In het voorliggende geval zou gewerkt kunnen worden op basis van de gedragscode voor Bouwend Nederland.

De herinrichting van het onderzoeksgebied heeft geen gevolgen voor de gunstige staat van instandhouding van de populatie van de Steenmarter. De wijziging van het bestemmingsplan is daarop evenmin van invloed.

4.4 Vogels

Diverse vogelsoorten (alle categorie 3: streng beschermd) kunnen tot broeden komen in het onderzoeksgebied. De nesten van de meeste mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende vogels zijn slechts beschermd vanaf het moment van de bouw van het nest tot en met het moment van uitvliegen van de jongen. Om zorgvuldig handelen te kunnen garanderen gelden de onderstaande maatregelen. Een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is in dat geval niet noodzakelijk.

- Om te voorkomen dat eventueel nesten van broedende vogels worden verstoord en vernietigd, dienen de werkzaamheden in het onderzoeksgebied bij voorkeur buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) plaats te vinden. Afhankelijk van de weersomstandigheden komen diverse vogelsoorten ook buiten het broedseizoen al of nog tot broeden.
- Om zeker te zijn, dat de werkzaamheden in het onderzoeksgebied zonder problemen kunnen worden uitgevoerd, dient het onderzoeksgebied minimaal één week voor aanvang van de werkzaamheden door een ecoloog/bioloog te worden nagelopen op de aanwezigheid van broedlocaties van in het onderzoeksgebied voorkomende vogels. Deze controle dient in ieder geval bij werkzaamheden in het broedseizoen te worden uitgevoerd en wordt ten

strengste aangeraden bij werkzaamheden in de periode van 15 juli tot en met eind september. Daarbuiten zijn de weersomstandigheden bepalend voor de mogelijkheid tot het aantreffen van broedgevallen.

- Indien nesten worden aangetroffen, dienen in een voor de soort specifieke zone rond het nest geen werkzaamheden te worden uitgevoerd, totdat de jongen het nest verlaten hebben. Aangezien in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied de opgaande beplantingen langs drie zijden van het terrein behouden blijven, zullen werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen opgestart kunnen worden. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties van de in het onderzoeksgebied broedende vogelsoorten komt zodoende niet in gevaar.

Naast de aanwezigheid van mogelijke broedgevallen van vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nest komen in het onderzoeksgebied mogelijk die vogelsoorten tot broeden die wel een jaarrond beschermd nest hebben. Het betreft Huismus, Gierzwaluw en Grote gele kwikstaart. Voor deze soorten is het noodzakelijk om na te gaan of nestlocaties aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. Is dit namelijk het geval en kunnen de nestlocaties niet behouden blijven als gevolg van de voorgenomen ingreep, dan ontstaat de noodzaak om tijdelijke en permanente voorzieningen te treffen om de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige populatie te kunnen garanderen. Daarmee wordt de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet voorkomen. Voorkomen van die noodzaak is gewenst, aangezien een bouwproject niet in aanmerking komt als wettelijk belang bij vogels.

Indien op voorhand kan worden aangegeven dat de voorgenomen ingreep mogelijkheden open laat voor het integreren van nestlocaties voor Huismus, Gierzwaluw en Grote gele kwikstaart, dan hoeft een wijziging van het bestemmingsplan geen barrière te vormen voor de gunstige staat van instandhouding van de populatie van de genoemde soorten.

4.5 Zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet

Voor het vervolgtraject geldt, dat te allen tijde de algemene zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet van toepassing is. Dit houdt in, dat handelingen die niet noodzakelijk zijn met betrekking tot de voorgenomen ingreep en die nadelig zijn voor de in en om het onderzoeksgebied voorkomende flora en fauna, achterwege moeten blijven. Hieronder valt onder andere beschadiging van te handhaven beplantingen en opzettelijke verstoring van de aanwezige fauna.

4.6 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet

Op basis van de conclusies uit paragraaf 3.3 en op basis van de effectbeoordeling voor de relevante soorten uit voorgaande paragrafen kan een aantal conclusies worden getrokken:

- In het onderzoeksgebied zijn (mogelijk) groeiplaatsen aanwezig van beschermde plantensoorten. Ook zijn mogelijk vaste verblijfplaatsen aanwezig van vleermuizen, Huismus, Gierzwaluw en Grote gele kwikstaart. Nader onderzoek is voor deze wettelijk (streng) beschermde soorten noodzakelijk;
- Op basis van het nader onderzoek kan het noodzakelijk zijn om te onderzoeken of verblijfplaatsen behouden kunnen blijven en mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen dienen te worden. Afhankelijk van de mogelijkheden binnen het onderzoeksgebied, kan de noodzaak ontstaan tot het indienen van een ontheffingaanvraag ex artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- Voor de Steenmarter, maar ook voor andere meer algemene soorten, is het wenselijk om de werkzaamheden in het onderzoeksgebied uit te voeren op basis van een door het ministerie

- van EZ goedgekeurde gedragscode. Op die wijze wordt voldaan aan de Zorgplicht.
- In het broedseizoen kunnen diverse bij wet streng beschermde vogelsoorten tot broeden komen in het onderzoeksgebied. Van de broedvogels zonder jaarrond beschermd nest is het nest alleen beschermd via de Flora- en faunawet gedurende het broedseizoen. Werkzaamheden dienen dan ook buiten deze periode plaats te vinden, dan wel opgestart te worden.
 - Het aantreffen van vaste verblijfplaatsen van (streng beschermde) vleermuizen kan, vanwege de noodzaak tot het behouden van de gunstige staat van instandhouding van de populatie, beperkingen opleveren voor de wijziging van het bestemmingsplan en de voorgenomen ingreep.

De eindconclusie is, dat nader onderzoek noodzakelijk is om overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet bij uitwerking en uitvoering van de voorgenomen ingreep uit te kunnen sluiten. Voor slechts een deel van de mogelijk aan te treffen soorten kan gewerkt worden conform een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

Wat is een gedragscode op basis van de Flora- en faunawet?

Een gedragscode op basis van de Flora- en faunawet omvat allereerst algemene randvoorwaarden met betrekking tot de omgang met flora en fauna, zoals de onderzoeksplicht, de inzet van deskundigen en de plicht tot het opstellen van ecologische werkprotocollen voor werkzaamheden in het leefgebied van de aangetroffen soorten. Daarnaast omvat de gedragscode randvoorwaarden die gelden voor bepaalde werkzaamheden, uitgesplitst per soortgroep. Zo wordt bijvoorbeeld aangegeven in welke periode van het jaar de werkzaamheden bij voorkeur uitgevoerd dienen te worden, maar ook welke specifieke maatregelen getroffen dienen te worden ten aanzien van specifieke diersoorten teneinde de gunstige instandhouding van de aanwezige populatie te kunnen waarborgen.

Werken op basis van een gedragscode heeft met name voordelen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten uit categorie 2 en broedvogels zonder jaarrond beschermd nest, aangezien werken op basis van de gedragscode onder voorwaarden vrijstelling geeft van de verbodsartikelen 8 tot en met 12 (verstoren, beschadigen, verwijderen, vernietigen) uit de Flora- en faunawet.

Er bestaat reeds een groot aantal gedragscodes. Deze zijn bruikbaar indien de voorgenomen werkzaamheden ten aanzien van de herinrichting van het onderzoeksgebied overeenkomen met de werkzaamheden beschreven in een gedragscode. Alleen dan mag een gedragscode namelijk gebruikt worden. Een bruikbare gedragscode is bijvoorbeeld die van Bouwend Nederland.

Literatuurlijst

Buggenum, H.J.M., R.P.G. Geraeds & A.J.W. Lenders, 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Delft, J. van, F. Spikmans & P. Frigge, 2012. Waarnemingenoverzicht 2011. RAVON 14(4): 92-104.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, s.a. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, Libellen en Sprinkhanen.

Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp, 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrictlijn. Tweede sterk herziene druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Natuurloket, 2013. Beknopte eenmalige levering uit de NDFE voor kilometerhok 176-317, d.d. 10 april 2013.

www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (verspreidingsgegevens vaatplanten en broedvogels)
www.waarneming.nl (flora- en faunawaarnemingen)

Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Planten			
Witte paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Stengelomv. havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Ijle dravik	<i>Anisantha sterilis</i>	Paarse dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>
Muurvaren	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	Straatgras	<i>Poa annua</i>
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	Schijnaardbei	<i>Potentilla indica</i>
Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>	Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Bosrank	<i>Clematis vitalba</i>	Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>
Canadese fijnstraal	<i>Conyza canadensis</i>	Kandelaartje	<i>Saxifraga tridactylites</i>
Muurleeuwenbek	<i>Cymbalaria muralis</i>	Klein kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>
basterdwederik sp.	<i>Epilobium sp.</i>	Gewone melkdistel	<i>Sonchus oleraceus</i>
Tuinwolfsmelk	<i>Euphorbia peplus</i>	Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>	Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>
Roberts kruid	<i>Geranium robertianum</i>	Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>
Klimop	<i>Hedera helix</i>	Veldereprijs	<i>Veronica arvensis</i>
Vogels			
Koolmees	<i>Parus major</i>		

